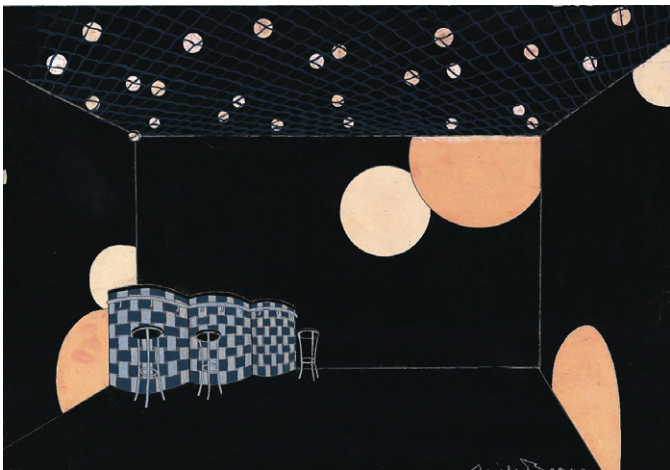

Niels Wessel Bagge og Gustav Wallenberg som de legendariske stepdansere, Wally Brothers.

Portræt. Det er de færreste, som kender til Niels Wessel Bagges flamboyante liv, og hvordan han har fået en særlig plads i det danske kunstliv.

Kunstens farverige mæcen

Af Camilla Alfthan
kultur@berlingske.dk

For Nanna Abell var det en gave, der pludselig dumpede ned fra himmelen, da hun forleden modtog et brev fra en fremmed sagfører med den besked, at hun skulle modtage Niels Wessel Bagges Kunstlegat på 100.000 kroner.

Ingen kan nemlig søge legatet, og derfor kom det som noget af en overraskelse.

»Det er rart at vide, at der er nogle, der holder øje med, hvad man laver. Som kunstner er man ofte meget alene med sine ting, ikke mindst herhjemme, så det er virkelig en anerkendelse, man kan bruge,« fortalte den 30-årige kunstner, da hun modtog prisen på lige fod med Jesper Fabricius, Theis Wendt og Rolf Nowotny.

Alle har til fælles, at de arbejder i et tværmædialt, kunstnerisk felt, hvor de eksperimenterer med forskellige udtryksformer og materialer.

De er ved begyndelsen af deres karrierer, mens Jesper Fabricius i en alder af 57 blev hædret for sin mangeårige indsats i kunsten, der blandt andet har udmøntet sig i en række publikationer.

Og at fondet har ramt rigtigt, siden det blev indstiftet i 1994, vidner historien om. Tidligere modtagere er navne som Superflex, Elmgreen & Dragset, Michael Kvium og Tal R, dengang de endnu ikke havde opnået den internationale stjernestatus, som de har i dag.

Manden bag legatet var også selv lidt af et kunststykke. Ja, få danske mæcener har haft

en så farverig baggrund som Niels Wessel Bagge, hvis egne samlinger har været en fast bestanddel i danske museer i over et årti.

I 2002 modtog AROS således hans samling med banebrydende modernister som Robert Rauschenberg, José Luis Cuevas og Andy Warhol – værker, som han havde samlet i 1950'erne og 1960'erne til sit hjem i Los Angeles, da den amerikanske kunst for alvor begyndte at blive toneangivende. Et Krøyer-portræt af hans mor som

barn iført en rød hue har museet også fået.

Niels Wessel Bagge samlede også på præcolumbianske figurer, og i 2003 blev de doneret til Louisiana – en meget kostbar og unik samling, som han havde haft ståede i sine stuer og i sit badeværelse. Faktisk ville ingen museer have de terrakottafarvede figurer, førend museumsdirektør Poul Erik Tøjner så samlingen og takkede ja. Han kunne se, at den var et fantastisk supplement, som gæsterne kan hvile øjnene på imellem de øvrige udstillinger – en kunstopause, som andre, europæiske museer siden har taget efter.

Beskyttet overklasseliv

Niels Wessel Bagge var også selv meget kreativ. Hans egne tegninger og breve befinder sig i dag på henholdsvis Søllerød Museum og Det Kongelige Bibliotek. Som trejdesøn af Agust Bagge, der var direktør i Gyldendal, havde han privilegeret opvækst på Næsseslottet ved Furesøen. Morfaderen, Theodor Wessel, var den ene af grundlæggerne af Magasin du Nord. I stedet for at læse på universitetet valgte Niels Wessel Bagge en mere utraditionel levevis som stepdanser, tegner og koreograf i Paris og London for siden at flytte til Los Angeles, hvor han begyndte at samle på kunst.

Det var ungdomsvennen Helge Refn, som gav Niels Wessel Bagge idéen til at skabe sit eget fond, da han ikke havde nogen arvinger.

»Niels levede et meget beskyttet overklasseliv og blev kørt i skole i Rolls Royce. Han havde også en meget splittet familie med skilsmisser, og han søgte mod det kunstneri-

Illustrationer fra årene i Paris og et designforslag til en bar i 1930'ernes fremherskende art deco-stil.

Tre af årets prismodtagere, Nanna Abell, Jesper Fabricius og Theis Wendt foran Niels Wessel Bagges præcolumbianske samling på Louisiana. Foto: Camilla Alfthan

ske. Min far gik på malerskole i Paris hos den kubistiske maler Fernand Leger, der introducerede ham til Louis Jouvett, som han lavede scenografier til i en årrække før krigen. Så Niels kørte derned i sin Bugatti, da han gerne også selv ville være scenograf,« fortæller filminstruktøren Anders Refn, som kendte ham godt.

Del af parisisk kunstnerliv

Ligesom hans far var Niels Wessel Bagge en del af 1930'ernes parisiske kunstnerliv. Han blev berømt som stepdanser i Paris og Monaco med Wallenberg-familiens drop-out, Gustav Wallenberg – to eksotiske og lange skandinavere, som dansede i matros-tøj og kjole og hvidt under navnet »Wally Brothers«.

»Niels havde et meget kærligt, men også et meget praktisk forhold til kunsten. Da han var flyttet til Paris og havde brug for et billede til at sende hjem til sine forældre, fik han taget det af Man Ray. Da fotografiet skulle passe til en ramme, klippede han det til, med det resultat at Man Rays sidenhen så berømte signatur gik tabt. En anden gang var det den store, svenske maler, Nils Dardel – hvis værker i dag hænger i Moderna Museet i Stockholm – som malede et nøgenbillede af ham. Da krigen var ved at bryde ud, og Niels skulle af sted i en fart, vidste han ikke hvad han skulle stille op med billedet, der var kæmpestort. Han kunne ikke have det med i toget. Så gjorde han det forfærdelige, at han bukkede det sammen og proppede det ind i kakkelovnen,« fortæller Anders Refn.

Da nazismen og intolerancen begyndte at brede sig på det europæiske kontinent, flyttede Niels Wessel Bagge til London ligesom et hav af jøder, intellektuelle og kunstnere. Han arbejdede som scenograf med Karl Gerhard – som var Nordens ukronede revykonge – og prøvede at blive skuespiller ved filmen.

»Niels havde været til prøvefilming i London og tog til Los Angeles for at møde Warner-brødrene. Men den dag han skulle til prøve, havde han uheldigvis spist skaldyr, så han var syg og nåede aldrig frem. Og så skete det forfærdelige, at Anden Verdenskrig brød ud, og han befandt sig pludselig i en immigrantkoloni med en masse andre intellektuelle europæere, som også var strandet der,« fortæller Anders Refn.

»Folk lavede madklubber, hvor de splejtede til måden. Niels mødte Gitta Alpar, Die Nachtigall auf Budapest, som var en berømt ungarsk operadiva, og de to blev gift. Hun havde platinblondt hår, hvid mink, en hvid Mercedes og grønne øje. De mødes hvor hendes karriere er nedadgående, da hun var jøde, og havde flygtet fra filmstudierne i Babelsberg.«

Niels Wessel Bagge havde selv arvet en masse penge, men på grund af krigen kunne han ikke få dem overført. Han fik i stedet job som almindelig arbejder på en flyvemaskinefabrik. Men det rørte ham ikke.

»Han gik altid to centimeter over jorden. Han havde som lille siddet på skødet af Herman Bang og Johannes V. Jensen, da hans far var direktør i Gyldendal. Han havde ikke den

personlige ærgerrighed, som andre, og han tog tingene som de kom. Han havde et meget lyst sind, og han var meget karismatisk,« fortæller Anders Refn, som mødte den elegante dansker om sommeren, hvor han kom på besøg hos faderen og i familiens landsted i Småland.

... med venlig hilsen

Ægteskabet med Gitta Alpar blev opløst i 1953, men Niels Wessel Bagge blev i Los Angeles, hvor han knyttede nære bånd til det pulserende kunstnermiljø. Flere af kunstnerne var flygtet fra Europa til USA som følge af krigen og han støttede dem igennem sine køb af deres værker.

Rent stilmæssigt holdt han sig mest til sort-hvide ting, der passede til hans voksende samling af gammel keramik fra Amerikas oprindelige befolkning: den såkaldte South West-keramik, der i dag kan ses på Keramikmuseet Grimmerhus.

Indtil det sidste var han en livelsker og bon vivant, som kunne sidde i timevis på caféerne i Santa Monica eller mindes gamle dage under ferierne i Danmark. Han var altid meget generøs og hjalp unge kunstnere som inspirator og samtalepartner. Han gik bort i 1990, 82 år gammel, og ville sikkert have bifaldet fondets valg af legatmodtagere. Det blev i første omgang oprettet i USA med hans gode ven og skibsreder Ebbe Wedell-Wedellsborg som bestyrelsesformand. Efter mange hovedbrud og lange korrespondancer med toldmyndighederne fik Wedell-Wedellsborg de kostbare samlinger til Danmark.

I 2003 blev de første legater uddelt, og foreløbig har ikke mindre end 78 kunstnere modtaget prisen.

Det er i dag Nina Wedell-Wedellsborg som er bestyrelsesformand, og som op søger kunstnerne for at finde de rette kandidater. Med i bestyrelsen er blandt andre Anders Refns kunststuderende datter, Lulu, som netop har overtaget efter faderens 22 år i fondet.

Det var museumsdirektør Hanne Pedersen som i sin tid fik som opgave at registrere og beskrive Niels Wessel Bagges omfangsrige samlinger, førend de blev delt ud. Og, som hun meget passende konkluderede, da de sidste kasser var sendt af sted med en venlig hilsen – så ophører magien i et menneskes liv ikke ved dets død.